

50 ГОДИНИ НА ШУМАРСКИОТ ФАКУЛТЕТ

Шумарскиот факултет при универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Република Македонија, е основан во 1947 година. Денес тој претставува единствена високообразовна и научноистражувачка институција од областа на шумарството и дрвната индустрија во Република Македонија.

Во 1976 година, кон Шумарскиот факултет се интегрира тогашниот Шумарски институт, кој е основан уште во 1944 година, меѓу првите вакви институции во Републиката.

Основањето на Шумарскиот факултет, како и на поранешниот Шумарски институт, е во периодот по ослободувањето, односно веднаш по Втората светска војна, а се наметнува како потреба за образование на високостручни кадри и за поставување темели на научноистражувачка работа во областа на шумарството на подрачјето на Република Македонија. Ова е особено значајно заради тоа што во тие години имаше само неколку висококвалификувани шумарски стручњаци. Во тој период, посебно се наметнува потребата за започнување со планско стопанисување со шумите и шумските ресурси, како и за пошумување на голема површина голи и еродирани терени, спречување на натамошната деградација на шумите и шумските земјишта и сл. Ова беше посебно актуелно со оглед на специфичните географско-климатски услови и неповолниот однос кон шумите во минатото на подрачјето на Република Македонија.

Шумарскиот факултет, од основањето во 1947 година, па сè до 1975 година, функционираше како оддел во рамките на Земјоделско-шумарскиот факултет во Скопје. Со оглед на потребата од потесна специјализација, и заради соодветните специфичности, со одлука на Собранието на СРМ, во 1975 година, од дотогашниот Земјоделско-шумарски факултет се формираа два посебни факултети ШУМАРСКИ и ЗЕМЈОДЕЛСКИ.

Од основањето, во 1947 година, па сè до учебната 1970/71 година, се образуваа високостручни кадри од областа на шумарството. Во учебната 1970/71 година е отворена нова насока за образование на високостручни кадри од областа на дрвната индустрија. Исто така, во периодот од 1983 до 1985 година, од насоката Шумарство се формираа две насоки, и тоа: Насока за одгледување и мелиорација на шумите и Насока за искористување и транспорт.

Од 1985 година до денес при Шумарскиот факултет постојат две насоки:
- ШУМАРСТВО и
- ДРВНА ИНДУСТРИЈА.

Студиите траат 4 години, односно 8 семестри. Последните наставни планови, според кои денес се изведува наставата при Шумарскиот факултет, се донесени 1992/93 година. Тие ги опфаќаат следните наставни дисциплини:

А. Насока ШУМАРСТВО

I година

1. Хемија	2+1	2+2
2. Математика	2+1	2+2
3. Ботаника	2+2	3+3
4. Екоклиматологија	2+3	-
5. Геодезија со техничко цртање.	3+2	3+4
6. Анатомија на дрвото	3+3	-
7. Одбрана и заштита	2+0	1+1
8. Странски јазик	2+1	1+2
9. Педологија со петрографија ..	-	2+3
Физичко воспитување	2+0	2+0

Вкупно: 18+13 14+17

II година

9. Педологија со петрографија	2+2	-
10. Дендрологија	3+2	3+2
11. Генетика со облагородување на шумски видови дрвја	2+2	2+2
12. Механизација во шумарството.	2+2	2+3
13. Шумско градежништво со техничка механика	2+1	2+2

14. Ловство	3+1	2+2
15. Фитоценологија	3+1	3+1
16. Информатика со нумеричко управување	2+2	2+3
Вкупно:	19+13	16+15

III година

17. Одгледување на шумите	3+1	3+1
18. Шумски култури, семенарство и расадници	3+1	3+1
19. Шумарска ентомологија	2+2	2+2
20. Шумарска фитопатологија	2+2	2+2
21. Дендрометрија	2+2	2+2
22. Паркови со озеленување	3+2	-
23. Мелиорација на деградирани шуми и шикари	2+1	2+0
24. Користење на шумите	3+1	3+2
25. Социјална екологија	-	3+2
Вкупно:	20+12	20+12

IV година

26. Уредување на шумите	3+2	3+2
27. Шумски комуникации	3+3	3+2
28. Растеж и прираст	2+1	2+1
29. Ерозија и уредување на порои	3+2	3+3
30. Заштита на шумите	2+1	2+0
31. Економика на шумарството и ШСП	3+2	3+2
32. Организација на шумското производство	3+1	3+1
Вкупно:	19+12	19+11

Б. Насока ДРВНА ИНДУСТРИЈА

I година

1. Хемија	2+1	2+2
2. Математика	2+1	2+2
3. Физика	3+2	-
4. Електротехника	-	2+2
5. Нацртна геометрија со техничко цртање	2+2	2+2
6. Анатомија со технички својства на дрвото	3+3	3+3
7. Основи на машинството	3+2	-
8. Познавање на помошни материјали	-	3+3
9. Одбрана и заштита	2+0	1+1
10. Странски јазик	2+1	1+2
Физичко воспитување	2+0	2+0
Вкупно:	19+12	16+17

II година

8. Познавање на помошни материјали	2+2	-
11. Техничка механика	2+2	2+2
12. Машини и алат за обработка на дрвото	3+3	3+3

13. Дрвноиндустриско градежништво	-	3+3
14. Внатрешен транспорт	3+2	2+3
15. Внатрешна архитектура	2+2	2+3
16. Информатика со нумеричко управување	2+2	2+3
17. Хемиска обработка на дрвото	3+3	-
Вкупно:	17+16	14+17

III година

18. Дрвни конструкции	3+3	2+2
19. Заштита на дрвото	2+3	2+3
20. Хидротермичка обработка на дрвото	3+2	3+2
21. Пиланско производство	2+2	2+3
22. Фурнирски плочи	2+3	2+2
23. Производи од иситнето дрво	3+2	2+2
24. Заштита при работа	2+0	-
25. Социјална екологија	-	3+2
Вкупно:	17+15	16+16

IV година

26. Финална обработка на дрвото	3+2	2+2
27. Тапетарско производство	-	2+2
28. Површинска обработка на дрвото	3+2	2+2
29. Подготовка на производството	3+2	2+2
30. Проектирање на дрвноиндустриски погони	3+2	2+2
31. Економика на дрвната индустрија и ДИП	3+2	3+2
32. Организација на дрвно- индустриското производство	3+1	2+2
33. Дрвноиндустриски маркетинг	2+1	2+1
Вкупно:	20+12	17+15

За изведување на наставата Факултетот располага со два амфитеатри, 6 предавални, 11 лаборатории, 6 збирки, 46 кабинети, читална и библиотека. Исто така, за изведување теренска настава се користат објектите на Шумско-опитната станица, и тоа: во Скопје, односно околу Факултетот (арборетум, дендропарк, стакленик); објект Трубарско (арборетум, семениште, растилка, ловиште со волиери, хранилиште и др.); објект во Крушево (расадник, дендропарк, огледни површини на површина од 40 ha) и објект - огледна површина на Китка кај Скопје - 1,5 ha.

Постојните лаборатории и објекти, повеќе или помалку опремени, служат пред сè за изведување настава, како и за научноистражувачка работа при Факултетот.

Од основањето на Шумарскиот факултет во 1947 година, па сè до денес (1997 година), се запишале вкупно 5606 редовни и

1067 вонредни студенти. Тоа значи дека просечно годишно се запишувале по околу 112 редовни и 21 вонредни студенти.

Од основањето на Факултетот до денес дипломирале вкупно 2297 студенти, по насоки:

- Општо шумарство	1271
- Одгледување и мелиорација	91
- Искористување и транспорт	83
- Дрвна индустрија	852

Вкупно: 2 297

Од претходното се гледа дека од вкупниот број запишани студенти (6673, од кои 5606 редовни и 1067 вонредни) дипломирале околу 1/3 или 34,4%.

При *Шумарскиот факултет*, покрај наставата од втор степен, е организирана настава од трет степен, односно постдипломски студии. Постдипломски студии при Факултетот денес имаат 14 групи, и тоа:

1. Одгледување на шумите;
2. Подигање на шумски култури;
3. Уредување на шумите;
4. Шумски транспортни средства;
5. Облагородување на шумски видови дрвја;
6. Дендрологија и фитоценологија;
7. Ловно стопанство;
8. Искористување на шумите;
9. Уредување на поројни сливови и заштита од ерозија;
10. Економика и организација на шумското производство;
11. Заштита на шумите;
12. Примарна преработка на дрвото;
13. Финална обработка на дрвото;
14. Економика и организација на дрвната индустрија.

Постдипломските студии на сите групи траат две години, односно 4 семестри, а по полагањето на предвидените испити со наставните планови и по изработката, односно по јавната одбрана на магистерски труд, кандидатите се здобиваат со научен степен *магистер* по соодветната научна област.

Освен постдипломските студии, по неколку области има воведено и специјалистички студии. Овие студии траат една година, односно два семестри, а со завршувањето на истите кандидатите стекнуваат звање *специјалист* по соодветната област.

При *Шумарскиот факултет* досега трет степен завршиле 46 студенти. Од нив, 45 се здобиле со звање *магистри*, а еден со звањето *специјалист* по шумарските односно дрвноиндустриските науки.

Од основањето на Факултетот, во 1947, односно уште пред тоа, во 1944 г. при Шумарскиот институт, покрај наставната се одвиваат научноистражувачка и апликативна дејност. Со интеграцијата на *Шумарскиот факултет* и *Шумарскиот институт*, во 1976 г., се создаваат услови за рационализација и за интензивен развој на научноистражувачката и апликативната дејност, како во шумарството, така и во дрвната индустрија.

Научноистражувачката работа, во рамките на одделните области, покрај работата врз голем број научни теми и проекти, опфаќа и организирање на постдипломски студии и работа на докторски дисертации. Како резултат на тоа, од страна на научните кадри при Факултетот, во изминатиот период се завршени значителен број научни проекти, теми и други апликативни трудови кои, покрај научно-теоретската, имаат и голема практична примена.

Така, само во последните 15-20 години, односно од интеграцијата на Факултетот и Институтот, се завршени околу 40-50 научноистражувачки проекти, а во тек е работата врз 18 проекти, кои главно се финансираат од Министерството за наука. Во финансирањето на научноистражувачка работа значителна материјална помош има и од страна на шумскостопанските претпријатија, како и од дрвната индустрија во Република Македонија.

Шумарскиот факултет има остварено значителна и сестрана соработка со стопанството, при што се изработени голем број студии, програми, основи за стопанисување со шумите, проекти, експертизи и сл. Шумарскиот факултет е носител на апликативни работи од областа на атестирањето, односно следењето на квалитетот на производите од шумарството и дрвната индустрија, потоа следењето на здравствената состојба на шумите и сл.

Научните работници при Факултетот ги публикуваат своите научни трудови во ГЗШФ (Годишен зборник на Шумарскиот факултет), а порано и во Зборникот на трудови на Шумарскиот институт (ЗШИ). Освен таму, научни и стручни трудови се публикувани и во стручни списанија во земјава и во странство. Така, од основањето на Факултетот па до денес, од страна на наставно-научните работници се публикувани околу 1880 научни трудови.

Покрај значителниот број завршени научноистражувачки теми и проекти, израбо-

тените студии, програми, проекти, како и завршените, односно дипломираните студенти и магистранти, при Шумарскиот факултет во Скопје, досега докторирале вкупно 52 доктори на науки, од кои 42 вработени на Факултетот и 10 од други институции од земјата и од странство.

Денес Шумарскиот факултет е организиран и работи во рамките на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Наставно-научната и апликативната работа во рамките на Факултетот е организирана и се изведува преку следните организациони единици:

- Наставно-научни одделенија;
- Шумско-опитната станица и
- Одделението за заеднички служби.

Наставно-научни одделенија има вкупно 6, и тоа: 4 на ШУМАРСКАТА насока и 2 на ДРВНОИНДУСТРИСКАТА насока:

- Одделение за одгледување на шумите;
- Одделение за проектирање и искористување на шумите;
- Одделение за заштита на шумите и дрвото;
- Одделение за уредување на шумите и економика во шумарството;
- Одделение за примарна преработка на дрвото;
- Одделение за финална обработка на дрвото.

Шумско-опитната станица ги опфаќа сите објекти околу Факултетот во Скопје, објектите во с. Трубареве, во Крушево и други објекти што служат за практична настава и за научноистражувачка работа.

Одделението за општи служби ги опфаќа: сметководството, архивата, библиотека со читална и службата за студентски прашања.

Органи на раководење и управување се: **Деканот** со двајца **продекани**, **Наставно-научниот совет** и **Факултетската управа**.

Деканот и **продеканите**, како работоводен орган, се избираат по интерна постапка од редот на постојните наставници, со мандат од две години.

Наставно-научниот совет го чинат сите наставници, односно наставно-научни работници, како и претставници избрани од редот на соработниците (асистентите) и студентите.

Факултетската управа ја чинат Деканот со продеканите и раководителите на наставно-научните одделенија.

Правата, должностите и обврските на органите на раководење и управување се регулирани со законски прописи, со Статутот на Факултетот, како и со други општи акти.

Наставно-научната и апликативната работа при *Шумарскиот факултет* во Скопје денес ја изведуваат 45 постојани наставно-научни работници и соработници, како и 10 надворешни наставници. Од постојано вработените 18 се редовни професори, 2 вонредни професори, 10 доценти и 15 асистенти. Освен нив, има 5 стручни соработници (лаборанти), 9 работници во ШОС и 10 административно-технички персонал.

Денес на *Шумарскиот факултет* годишно се примаат по 110 редовни и 20 вонредни студенти, од кои 60+10 на Шумарска насока и 50+10 на Дрвноиндустриската насока. Приемот на новите студенти се врши врз основа на јавен конкурс што го распишува Универзитетот и по претходно извршени квалификациони испити за проверка на знаењата и избор на кандидатите.

Шумарскиот факултет во Скопје, од своето основање до денес, има постигнато значајни резултати, како на полето на образование на високостручни кадри така и на полето на научноистражувачката и апликативната, т.е. применувачката работа во областа на шумарството и дрвната индустрија.

И покрај специфичните услови за работа, ограничените и скромните материјално-финансиски средства, постигнатите резултати се импозантни и претставуваат солидна основа за идно работење и развој.

Имајќи го предвид понапред изнесеното, во тек е постапката за натамошно потесно насочување во наставната дејност, при што е изготвен предлог на наставни планови за 4 насоки, односно по 2 насоки на одделот *Шумарство* и одделот *Дрвна индустрија*. Така, на одделот ШУМАРСТВО се предвидува да се основа насоката **Шумарство** и насоката **Озеленување и унапредување на животната средина**, а на одделот ДРВНА ИНДУСТРИЈА - насоката **Механичка технологија на дрвото** и насоката **Проектирање и технологија на мебел и ентериер**.

Проф. д-р Блажо Димитров,
Доц. д-р Константин Бахчеванциев